



Pieniä Vaiko-Suuria Farmeja?

LEMME menneinä aikoina hyvin paljon kirjoitelleet siitä kuinka koneellinen suurfarmaus tieteellisine menettelyineen jatkuvasti kasvaa, saattaen pienviljelijän yhä vaikeampaan asemaan.

Pienviljelijä pienine pääomineen, vähäisine koneineen ei voi kilpailla suurfarman kanssa, jolla on enemmän varoja, laajemat tilukset, enemmän ja parempia koneita. Tällainen väitös on ikäänkuin itseltään selvä; se tuntuu loogilliselta ja ymmärretyltä kenelle tahansa, olkoonpa henkilö itse koskaan ollut farmilla tai ei.

Nyt kuitenkin sekä Yhdysvaltain että Sovietti-Venäjän myöhäisemmän kehityksen perusteella näyttää siltä kuin olisimme näissä vakuutteluissamme olleet hieman enenaikaisia, liiaksi varmoja.

Mutta koska paljaat väitteet ilman perusteluja puolelle tai toiselle ovat samanarvoisia, esittäkäämme tilastoja.

Pienten farmien lukumäärä kasvaa.

Pienet farmit lisääntyvät Yhdysvalloissa sekä lukumäärässä että myös suhteessa. Vuosien 1880 ja 1925 välillä 50 eekkerin tai pienemmät farmit lisääntyivät 29:sta prosentista 38:aan. Saman ajan sisällä lisääntyivät sata tai vähemmän eekkereltä käsittävät farmit 55:stä 60:een prosenttiin. Oikeastaan vuodesta 1850 lähtien on Yhdys-

valtain farmitalouksien keskimääräinen maa-ala pienentynyt.

Vuotena 1850 olivat farmit keskimäärin 202 eekkerin alan suuruisia, jotavastoin v. 1925 enää vain 145. On siis tapahtunut huomattava pienentyminen. Kuitenkin silti vielä 500 tai enemmän eekkeriä käsittävät farmit sisältävät noin 17 prosenttia koko Yhdysvaltain viljellystä maasta.

Suurfarmit vararikkoutuvat.

Useat lukijoistamme mahdollisesti vielä muistavat uutisen, mikä joku aika taaksekäsin julkaistiin m. m. Industrialistissa, missä kerrottiin Texasissa sijainneen suurimman yksityisesti omistetun farmin vararikkoutuneen. Tämä farmi on tunnettu nimellä "King Ranch," perustettu v. 1854, käsittäen 1,280,000 eekkeriä maata. Tämä jättiläisfarmi joutui niin ahtaalle ettei sitä enää kokonaisuena voitu hyödyä tuottavasti pitää, vaan oltiin pakoitettuja jakamaan se pienempiin paloihin ja myymään niitä halukkaille ostajille. Tämä oli viimeinen Texasin miljoonan eekkerin karjafarmeista, mikä jouduttiin näin palottelemaan.

Noin kolmisenkymmentä vuotta sitten Californiassa oli paljon suurfarmeja, samoin niitä oli Pohjois-Dakotassa. Nisua, humalla, viinimarjoja ja muita hedelmiä kasvatettiin Californiassa suurfarmeilla,

jotka sisälsivät maata kymmenestä tuhannesta aina sataan tuhanteen eekkeriin asti. San Joaquin laaksossa eräs korporatsioni viljeli 75,000 eekkerin farmia, missä käytettiin höyryvetokoneita, jotka vetivät perässään sellaista yhdistettyä katkaisu- ja puimakoneistoa, mikä yhdellä operatsioonilla teki puhdasta jälkeä 36 jalkaa leveällä alalla.

Neljäkymmentä vuotta sitten Pohjois-Dakotassa Punaisenjoen laaksossa oli 50,000 ja 100,000 eekkerin farmeja, joissa myöskin käytettiin parhainta senaikuista koneistoa. Maa oli tasaista, tehden suurviljelyn sen puolesta edulliseksi. Myöskin se oli halpaa. Suuret idän päivälehdet ja kuukausijulkaisut kirjoittelivat paljon näistä jättiläisfarmeista, ennustaen niiden tuhoavan pienviljelyn vähän ajan sisällä. Mutta niin ei ole käynyt; pieniä farmeja on näilläkin alueilla edelleen olemassa, jota vastoin suurfarmit ovat hävinneet.

Albertassa ja Saskatchewanissa kuljetaan samaan suuntaan: entisistä suurfarmeista muodostellaan useita pienempiä farmeja. Californian farmit ovat enimmäkseen 200—500 eekkeriin, asuen niillä vuokratilajelijät.

Thomas D. Campbellin korporatsiinin kohtalo.

Lehdissämme ja julkaisuissamme on silloin tällöin kirjoitettu yhtä ja toista montanalaisen suurviljelijän Campbellin korporatsioonifarmista, jossa käytännössä toteutettiin koneellista ja samalla tieteellistä suurfarmausta nykyisen ajan edellytyksien mukaisesti.

Maailmansodan aikana, jolloin nisua myytiin \$2.20 hinnasta bushelli, Campbell kiintyi farmaukseen, perustaen Montana Farming Corporationin, jonka johtokuntaan tuli raha- ja muita vaikutusvaltaisia miehiä aina Morganista lähtien. Korporatsioni vuokrasi hallitukselta maata sadon jakamisen perustalla — s. o., vuokraaja tulisi saamaan vissin prosentin kunkin vuoden sadosta, vaihdellen $7\frac{1}{2}$ —10 prosenttiin. 80,000 eekkeriä vuokrattiin läheltä Poplaria ja 40,000 läheltä Hardingia.

Kun maa oli saatu, hankittiin koneistoa lähes puolen miljoonan dollarin arvosta ja

alettiin farmata nisua. Mutta vaikka hän sai haltuunsa maan huokealla — kuten asiantuntijat selittävät — ja käytti viimeaikaisempia koneita ja menetelmiä farmauksessa, oli tämä Campbellin yritys v. 1921, neljän vuoden viljelyn jälkeen, yli kaksimiljoonaa dollaria reijässä. Tämän jälkeen vetäytyivät Wall-kadun rahapohatat pois hänen yrityksensä takaa. Hän jätti 40,000 eekkerin farmin, kohdistuen kaiken kykynsä 80,000 eekkerin viljelemiseen. Saa-den korporatsioonifarmilleen hankitun koneiston omakseen noin kymmenennellä osalla sen todellisesta arvosta ja kun nisun hinta pysyi aika korkealla, tuli hän juttuun keskinkertaisen hyvin. Mutta vuoden 1929 romahdus toi lopun hänen nisufarmaukseen; alhaiset hinnat aiheuttivat sen. Menneen kolmen vuoden ajalla ei hän ole enää tuottanut nisua. (Tuottaako hän nyt mitään, ei mainita niissä lähteissä joista tähän kirjoitukseen on aiheita otettu.) Kaiken kaikkiaan vuoden 1918 ja 1929 välisellä ajalla menetettiin tässä yrityksessä useita miljoonia dollareita.

Campbell on insinööri. Häntä pidettiin tässä yrityksessä yhtä etevänä kuin ketä tahansa. Joten epäonnistumisen syytä kaikesta päättäen ei voida löytää yrityksen perustajasta ja johtajasta. Hän on myöskin käynyt kaksi kertaa Venäjällä opettamassa suurviljelystä.

Miksi suurfarmaus on osittain epäonnistunut?

Tällaisen kysymyksen perusteellinen vastaaminen tai selvittäminen vaatii sangen paljon aikaa ja tilaa. Tässä ei siihen voida laajemmin kaivota. Viittaamme kuitenkin muutamiin seikkoihin, jotka luovat valaistusta asiaan.

Otetaan nyt ensiksi huomioon se, että tuotteita vaihdetaan ja myydään keskimäärin niiden todellisesta arvosta, joka (arvo) lasketaan sen mukaan kuinka paljon niihin on sisällytetty yhteiskunnallisesti välttämätöntä työtä. Edellisessä osassa mainitulla Campbellillä oli käytännössä lähes puolen miljoonaa dollaria maksava koneisto, jota käyttämään tarvittiin oppinutta työvoimaa, jolle piti maksaa keskinkertaista kor-

keampaa palkkaa. Näiden suhteiden alaisena tuotetun nisun täytyi kilpailla markkinoilla kaikkein alhaisimmissa oloissa tuotetun nisun ja muiden maastasaatujen ruokatarpeiden kanssa.

Koneiden käyttöönotto on eduksi vain vissiin rajaan saakka . . . Nytkin vielä korkean konetekniikan kautena on olemassa työaloja siellä täällä, eri maissa, missä konetta ei kannata ottaa ihmiselle avuksi. Kun Campbellin työläinen työskenteli monta tuhatta dollaria maksavan koneen kanssa, saaden kuusi ja seitsemän dollaria palkkaa, täytyi hänen kyetä tuottamaan paljon, paljon enemmän kuin esim. Venäjän talonpojan, jolla ei ollut koneistoa ollenkaan ja jonka ylöspito maksoi vain murto-osan verrattuna Campbellin työläisen ylöspitoon.

Maanviljelys on riippuvainen ilmoista. Yksikään nisunviljelijä esim. ei kylväessään tiedä minkälaisen sadon saa — tai saako ollenkaan. Suuri kuivuus, raesade tai joku muu voi tuhota kaikki. Mitä enemmän näin sattuu on tullut kiinnitetyksi tulevaa satoa vastaan, sitä suurempi luonnollisesti on menetys.

Mitä enemmän farmaus on rajoitettu vain jonkun vussin tuotelajin tuottamiseen ja mitä enemmän se on riippuvainen koneista ja palkkatyöläisistä, sitä lujemmin se on sidottuna tämänpäivän suurliikkeeseen, on altis sen nousuille ja laskuille.

Koneen arvo sisältyy tuotteisiin

Edellä on jo tähän viitattu, mutta että se tulisi mahdollisimman selväksi näyttäkäämme tämä esimerkillä.

Pohjois-Dakotassa on toimitettu laajoja tutkimuksia mitä vussin työn suorittaminen erilaisilla keinoilla ja välineillä tulee maksamaan. Neljää turvetta kääntävällä vältillä, jota gasoliinitraktori vetää, tulee yhden eekkerinalan kääntäminen maksamaan \$1.78. Aikaa siihen ei kulu täyttä tuntiaakaan. Hevosia käyttäen kuluu eekkerinalan kääntämiseen aikaa kuusi tuntia. Mutta sittenkin tulee tämä työ hevosilla tehden halvemmaksi. Sillä pitää ottaa sekin huomioon, että hevosia voidaan käyttää monenlaisiin tehtäviin ympäri vuoden, jotavastoin traktoria vain noin 64 päivää vuodessa. Ja



hevoset elävät kotoisilla tuotteilla jotavastoin gasoliinikoneen käyttö maksaa rahaa.

Eräs kirjoittaja mainitsee, että kun hän kulki Montanan läpi näki hän matkallaan farmin, missä oli 28 suurta traktoria, maksaen kukin viidestä seitsemääntuhanteen dollariin. Kun sitten ottaa huomioon näille vetokoneille tarvittavat muut koneet ja välineet, jotka kaikki olivat avoimella kentällä "jumalan ilman" käsissä ruostumassa, niin todellakin se näytti — kuten kirjoittaja sanoo — kuin olisi armeija majoittunut johonkin lähelle, jättäen sotakoneiston kentälle. Kirjoittajan arvelujen mukaan siinä oli vähintään puolen miljoonan dollarin arvosta koneita, joita käytettiin vain noin 40 päivää vuodessa.

Tällaisen koneiston arvon aleneminen — kirjoittajan mukaan — teki vuosittain noin \$75,000 ja siihen lisäksi korko, noin \$30,000. Kun koneilla viljeltiin 40,000 eekkeriä käsittävää maata, nousivat kulut koneista yksinään tuonne kahteen ja puoleen dollariin asti eekkeriltä, tai 12½ senttiin nisubushelia kohden. Näihin aikoihin kun kirjoittaja näitä havaintojaan teki, maksettiin nisusta 60 senttiä bushelilta. Ottaen huomioon kaikki välttämättömät menot, menetti tämä kyseessäoleva suurfarmari vähän jokaista myymäänsä nisubushelia kohden. Mitä enemmän hän myi sitä suurempi oli menetys.

Aina kun kysymyksessä on farmaus, sitä vertaillaan joihinkin muihin tuotantoaloihin, ei pidä unohtaa sitä tärkeätä seikkaa, että vielä nykyisin, jolloin farmaus todella on riippuvainen vuodenajoista, jolloin suurinta osaa tuotantovälineistä, joissa on pääomaa kiinnitettynä, tarvitaan vain noin

kahdeksas osa vuodesta, nämä tuotantovälit neet tänä aikana joutuvat siirtämään arvoaan tuotteeseen runsaammin kuin siellä missä tuotantokoneistoa käytetään läpi vuoden.

Mutta koneet sittenkin ovat jo vallanneet maanviljelyksenkin

Se mitä tähän asti on sanottu ei suinkaan tarkoita sitä, etteikö suurfarmaus milloinkaan tulisi menestymään ja etteikö sitäkin koneet valloittaisi — jolloinkin. Oikeastaan ovat jo valloittaneet. Se edelläsanoitulla vaan on tahdottu osoittaa, että koneiden ottaminen tuotannon palvelukseen on edullinen vain vissiin rajaan saakka; että koneellistuminen ei ehdottomasti aina merkitse tuotteiden hintojen alenemista. — Vaikkapa sitten ei mitään monopoliakaan olisi hetkellisesti vaikuttamassa.

Varovaisimmatkin maanviljelysasiain tuntijat myöntävät, että tällä alalla on työskentely paljon tehoistunut. Noin viisitoista kertaa enemmän kykenee farmari tuottamaan nykyään kuin sata vuotta sitten, ja se on jo suuri ennätys. Perunain istuttaminen ja ylösotto suoritetaan suurelta osalta koneellisesti, ja viljankorjuu vielä enemmän.

Pienviljelyksen edut

Maaillmansodan aikana jolloin maan tuotteidenkin hinnat kohosivat hyvin korkealle, tuhannet farmarit erehtyivät hankimaan lisää maata, entistä enemmän ja parempia koneita, rakennuttamaan huoneita ja yleensä elämään siten kuin "hyvä aika" todella tulisi olemaan ikuinen. Velkaa tehtiin runsaasti, mutta välipä tuolla kun tuloja näytti olevan kylliksi.

Mutta kaikki ovat muuttuneet. Tuotteiden hinnat romahtivat alas, etupäässä niiden joita farmarit tuottivat, ja farmarit joutuivat ensimmäisinä sangeen vaikeaan asemaan. Mitä enemmän kaikenlaisten laajennusten ja parannusten takia velkaa oli tehty, sitä lujemmalla ollaan nyt. Kymmenet tuhannet jo ovat joutuneet jättämään kaikki.

Ne farmarit ovat tulleet juttuun parhaiten, joilla on vain senverran maata, jonka hyvin omin voimin kykenevät viljelemään; joilla on vain kaikkein välttämättömimmät

työvälineet; jotka kasvattavat monenlaisia tarpeita maallaan, saaden eläimille ja suurelta osalta ihmisillekin ruuan kotoa. Hevoset, vetokoneina, syövät heiniä ja kauroja, joita kasvatetaan kotona. Traktori sitävastoin ei liiku ilman garoliinia ja öljyä, jotka maksavat rahaa.

On hyvä, että farmarilla on yhtä ja toista myytäväksi, mutta jos hänen toimeentulonsa riippuu suurimmalta osalta juuri siitä, että hän voisi paljon myydä, on se sangeen heikkoa nykyään jolloin hänen tuotteidensa hinnat ovat monessa suhteessa alle tuotantokustannusten.

Pienviljelijä omalla konnullaan perheensä jäsenten kanssa tekee työtä kuten "omaansa" ainakin, intensiivisesti. Palk-



Pienviljelijä näkee pääomien kasaantumisen ja yhteistyömuotojen uhaavia pilviä kaikkialla.

kaa ei tarvitse maksaa kuten vierasta työvoimaa pitävä suurfarmari; ja päivä on aina niin pitkä kuinka työsuhteet kulloinkin vaativat — 14, 16 ja 18 tuntia vuorokaudessa.

Mikäli käytetään koneita, voi yksi keskinkertaisen suuri perhe niiden avulla tehdä ihan uskomattoman määrän työtä vissin ajan sisällä.

Poikkeustilanteet myös huomioon

Edellä on mainittu muutamia seikkoja, jotka pienviljelyksen suurviljelykseen verrattuna visseissä suhteissa tekevät edullisemmäksi; — tai paremmin sanoen sitkeämmäksi kestämään tämän järjestelmän vaihtelut ja mullistukset.

Nyt meidän tässä lopuksi pitää vielä ottaa huomioon myöskin poikkeukselliset alueet, -ajat sekä se minkälaisia tuotteita tuotetaan. Eräillä seuduilla ja vissien tuotteiden tuottamisessa menestyy suurviljelys paremmin kuin toisilla. Samoin eri aikoina. — Ja joskin monet suuryritykset, varsinkin ranchit, ovat epäonnistuneet, on saman ajan sisällä kymmeniätuhansia pienempiä farmeja mennyt vararikkoon.

Muutamit menneet vuodet ovat olleet poikkeuksellisia. Aivan myöhempänä aikana on ihmisiä siirtynyt enemmän kaupungeista maalle kuin päinvastoin. Normaalin suhde on ollut päinvastainen. Siksi Yhdysvaltain farmiväestö onkin prosenttimääräänsä nähden melkein jatkuvasti vähentynyt, mutta tuottavaisuus on kasvanut. — Siis koneistoa on täydyytty kehittää ja työmenetelmiä parantaa maataloudessakin, joskaan ei samassa suhteessa kuin monien muiden teollisuuksien aloilla.

Sovietti-Venäjän maatalouden kollektivisoinnin osittainen epäonnistuminen olisi mielenkiintoinen käsiteltäväksi, siitä on meille paljon oppimista. Se kuitenkin ei ole mahdollista tämän yhteydessä.

Artikkelimme otsakkeessa kysytään: Pieniä vaiko suuria farmeja? Siihen me juodumme vastaamaan, että nykyisenä aikana palkkatyövoimaa käyttämätön pienviljelijä näyttää eri alueilla olevan kykenevämpi seisomaan kriisin ahdistelua vastaan kuin suurviljelijä. Ja että maataloudessa ei niin vain voida mennä suurtuotantoon.

Mitä kaikkea tulee tapahtumaan lähemmässä ja kaukaisemmassa tulevaisuudessa, on eri juttu. Tässä olemme ottaneet huomioon tilanteen sellaisena kuin se silmiemme edessä ilmenee.

(Koska edelläoleva artikkeli ei lyö yhteen keskuudessamme ehkä yleisemmin vallitsevien käsityksien kanssa maatalouden kehityssuunnasta, päätimme katsoa liittohallituksen sensuksen tilastoja, joihin kai varmemmin voimme luottaa. Näiden mukaan oli tässä maassa v. 1930 3 eekkeriä tai pienempiä farmeja 20,350, jotavastoin kymmenen vuotta myöhemmin 43,007; lisäys 111.3 prosenttia. Kolmesta yhdeksään eekkeriin käsittäviä farmeja 268,422 v. 1920, kymmenen vuotta myöhemmin 315,497; lisäys 17.5 prosenttia. Kymmenestä 19 eekkeriin käsittäviä, edellisenä aikana 507,763, jälkimmäisenä 559,617; lisäys 10.2 prosenttia. Isompien farmien suhteen on tapahtunut vähennystä, kunnes tullaan 500, 1000, 5000, ja vähän isompiinkin farmeihin, joiden lukumäärä on kasvanut. Hyvin isot farmit taas ovat vähentyneet. Niimpä kun esim. pohjoisosassa maata oli v. 1920 viisituh. eekr. ja isompia farmeja 1,107, oli niiden lukumäärä v. 1930 enää 1,067. Tämän jälkeen, menneen parin vuoden aikana, on pienfarmien lukumäärä yhä nopeammin lisääntynyt. — Mutta, kuten jo edellä sanottu, nykyinen tilanne on poikkeuksellinen.)

ELÄMÄ

*Ain etsiä — mut löytämättä — teitä,
Pysähtymättä eespäin rynnistää,
vaikk' ei ees määrän kangastusta nää,
ei koskaan korjaa voitonseppeleitä.*

*Kysyä, vaikka vastuketta jää,
ja tuta, ettei kaibon poltto heitä,
alati, turbaan, tehdä yritteitä,
ja hautaan hiljaa päättää kaikki tää.*

*Kas, siin' on ihmiselö! Kuitenkin
parempi se kuin päästä määrään asti.—
Kun kaijuu palaa, kirkkain loistebin,*

*niin elo, vaikka vastukset gen täyttää,
on rikkaampi kuin se, min uraa näyttää
päämäärä, saavutettu voittoisasti.*

PAUL BERNHARD NYBERG.